

Kurs i matrikkelføring

Matrikkelens rolle i samfunnet

Kartverket

Innhold

Innledning	3
Matrikkelen – ett av landets tre basisregistre	3
Kartverket med matrikkel og grunnbok er sentral i statens digitaliseringsprogram.....	3
Matrikkelens rolle i et velferdssamfunn.....	5
Matrikkelen sin rolle i et samordnet eiendomsinformasjonssystem.....	5
Matrikkelen som offisielt register.....	6
Matrikkelens forhold til andre registre.....	7
Matrikkelen – en konfliktforebygger	8
Litt om bruken av matrikkelinformasjon.....	8

Læringsmål:

Etter gjennomgang av "matrikkelens rolle i samfunnet" skal du ha forståelsen av:

- Viktigheten av matrikkelen
  - i den offentlige forvaltningen
  - i det private markedet
  - som konfliktforebygger og sikkerhet for den enkelte eier eller rettighetshaver
  - i det elektroniske samspillet av data og tjenester for et mer effektivt samfunn
  - som leverandør av data til konjunkturindikatorer

Matrikkelens rolle i samfunnet

Innledning

Veldig mye av fagmiljøenes daglige fokus på matrikkelen og matrikkelloven er gjennom enkeltsaker som skal løses. I en slik setting glemmes ofte rollen som matrikkelen har i samfunnet, og at en del regler som i noen enkeltsaker kan oppfattes som tungvinte, er til for å sikre at matrikkelen oppfyller sin samfunnsrolle. I denne artikkelen setter vi fokus på matrikkelen sin samfunnsrolle.

Det som kalles "matrikkelreformen" har kostet over 100 millioner kroner bare i utvikling av første versjon av matrikkelsystem. I tillegg kommer utgifter til utvikling av ny lov, nytt regelverk, opplæring av alle landets kommuner m.m. Når Storting og regjering har valgt å prioritere disse midlene til matrikkelreformen er det fordi de både mener matrikkelen med tilhørende lov- og regelverk er viktig. De forventer også at kommunene og Kartverket følger opp sine roller som matrikkelmyndigheter, slik at matrikkelen utvikles og forvaltes på en slik måte at tiltenkt samfunnsnytte oppnås.

Matrikkelen – ett av landets tre basisregistre

Med bakgrunn i St.meld. nr. 17 (2006-2007) [kap. 7](#) foreslår Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) tre offentlige basisregistre som sentrale for nasjonens virksomhet. Dette er [Enhetsregisteret \(ER\)](#), [Det sentrale folkeregisteret \(DSF\)](#) og [matrikkelen](#). Det offentlige og spesielt byggenæringen bruker disse registrene aktivt i statistikkproduksjon og er derfor avhengig av god kvalitet. Dette er statistikk som også brukes som nasjonale konjunkturindikatorer. Det er derfor avgjørende å legge inn korrekte data og unngå etterslep i registrering av bygninger.

Kartverket med matrikkel og grunnbok er sentral i statens digitaliseringsprogram

I april 2012 la daværende statsminister Stoltenberg fram regjeringens [digitaliseringsprogram](#) hvor det var fokus på digital forvaltning og nettbaserte tjenester. En viktig gevinst som ble påpekt var elektronisk tinglysing, som nå er gjennomført. En av forutsetningene for den digitale forvaltningen er felleskomponentene, en effektiv infrastruktur og sikre tjenester. Det ble også foreslått, og nå gjennomført, elektronisk kommunikasjon med innbyggere og foretak ([AltInn](#)) og felles elektronisk ID ([IdPorten](#)) hvor du bla. kan bruke MinID eller BankID til å autentisere deg.

Felles IT-arkitektur for offentlig sektor

Felleskomponentene danner grunnlag for forenkling og effektivisering av offentlig saksbehandling og matrikkelføring

I [stortingsmelding 27 \(2015-2016\)](#) «Digital agenda for Norge» legges hovedmålene for en sektorovergrepande IKT-politikk.

- En brukerrettet og effektiv offentlig forvaltning – brukeren i sentrum
- Verdiskaping og deltakelse for alle – gjenbruk av data og digital kompetanse til befolkningen

Det blir innført digital postkasse og kontaktinformasjon for alle innbyggere. Vedtak, kommunikasjon med NAV, skatteoppgjør og andre meldinger fra det offentlige kan nå sendes elektronisk. En elektronisk helsejournal blir etablert. Dette åpner for selvbetjening og mer smidige løsninger for brukeren.

Det er innført forenkling av byggesøknader og det foreslås endringer i matrikkelloven. Forslaget åpner for at private landmålerforetak kan gjøre oppmålingsforretninger og legge data inn i matrikkelen. Behovet for selvbetjente løsninger vil kreve en "elektronisk matrikkel" med databasert arkiv, kvalitetskontroll, autentisering av brukere og hjemmelshavere og varsling av involverte. Automatisering av alle kritiske prosesser vil bli nødvending for å sikre kvaliteten i matrikkeldataene.

Lovendringen åpner også for flere forenklinger i saksbehandling av grenseinformasjon, men også strengere praksis for innhenting av manglende grenser.

Det startes også en forenkling av fylkes- og kommunestrukturen som betyr vesentlige endringer i matrikkelbasen. Disse endringene må formidles videre til andre brukere som grunnboka, banker, NAV, skattedirektoratet, folkeregisteret, landbruksetaten, Posten og alle andre brukere av eiendoms-, adresse og byggdatabaser fra matrikkelen.

Matrikkelens rolle i et velferdssamfunn

Det at fast eiendom er sikker og omsettelig kapital er en viktig forutsetning for et fungerende velferdssamfunn. Dette bidrar til at enkeltmennesker, familier og bedrifter kan realisere ønsker og ideer gjennom pantsetting og omsetting av fast eiendom.

Det er et viktig bidrag til aktivitet i et samfunn at rettighetshavere kan investere i sin faste eiendom, for eksempel gjennom husbygging og vedlikehold av bygningsmasse. Matrikkelen har en avgjørende rolle i forhold til å gjøre fast eiendom til fungerende kapital, men også for å vise pålegg, vern og status for bygg på eiendommen.

Adresseinformasjonen i matrikkelen blir holdt løpene ajour, og blir distribuert til alle brukere, både for adressering av post, til kartløsninger på nettet og til navigasjonssystemer.

Matrikkelen sin rolle i et samordnet eiendomsinformasjonssystem

Den beste kilden for å se nærmere på dette, er [Ot.prp. nr. 70](#) (2004-2005). Her heter det blant annet (kap. 8.6.3)

Nasjonalt system for eiendomsinformasjon - funksjonsdeling matrikkel og grunnbok - publisitet

Departementet vil som utvalet framheve den sentrale rolla matrikkelen får som del av det samla eignedomsinformasjonssystemet i samfunnet

Prinsipielt er funksjonsdelinga mellom grunnboka og matrikkelen klar. Grunnboka skal vere eit reint rettsvernregister som gir opplysningar om rettar og plikter knytte til matrikkeleiningar, mens matrikkelen skal gi faktiske opplysningar

Departementet er samd med utvalet i at det er viktig å etablere ei klarare funksjonsdeling mellom matrikkelen og grunnboka. Til liks med utvalet meiner departementet at berre avtaler og andre dokument som krev det spesielle rettslege vernet som blir gitt gjennom tinglysing, bør kunne tinglysast. Matrikkelen må på si side kunne tilfredsstille behovet for publisitet. I dette ligg at aktørar som treng eignedomsinformasjon ikkje skal kunne vise til at dei har vore uvitande om opplysningar som på det aktuelle tidspunktet faktisk var registrerte i matrikkelen. Ein måte å ettervise data på er å skaffe fram eit matrikkelbrev som etter utskriftsdatoen gir grunnlag for framtidig dokumentasjon. For å sikre publisiteten bør opplysningar om offentlege vedtak e.l. som gjeld grunn eller bygningar og

som skal registrerast i matrikkelen, bli ført inn så snart vedtaket e.l. er fatta.

I tillegg til grunnbok og matrikkel treng brukarane tilgang til opplysningar om gjeldande arealplanar, føresegner o.a. som fastset korleis areala kan nyttast, jf. [kapittel 8.2.3](#). Grunnbok, planbasar og matrikkel må spele saman slik at dei tre ledda til saman står fram for brukarane som eit heilskapt eigedomsinformasjonssystem.

I sum skal eigedomsinformasjonssystemet innehalde dei opplysningane om eigedommar som offentlege styresmakter, næringslivet og enkeltpersonar treng for vanlege hendingar og transaksjonar som gjeld fast eigedom. Det gjeld m.a. data for byggjesaksbehandling, arealplanlegging, kommunale avgifter, eigedomsomsetning, lån mot pant i fast eigedom, diverse skatteformål og ulike statistikkar. Skal systemet fungere effektivt må brukarane kunne innrette seg etter dei opplysningane som er registrerte, utan at opplysningane må ytterlegare verifiserast verken av dataproduzenten eller databrukaren. Med unnatak for grunnboka, der truverde er innebygd i sjølve lovføresegnene, vil det ta tid før dette er oppnådd fullt ut, jf. [kapittel 8.5](#).

Matrikkelen som offisielt register

Matrikkelloven § 31 sier at offentlig saksbehandling som knytter opplysninger til matrikkelenheter, bygninger, boliger eller offisielle adresser skal bruke de betegnelsene som er registrerte i matrikkelen.

Motivene for denne bestemmelsen finner du i Ot.prp. nr. 70 (2004–2005) [Kap 8.6.3](#), hvor det blant annet heter:

Matrikkelen skal gi dei offisielle nemningane på matrikkeleiningar, bygningar, husvære og adresser. Dessutan vil opplysning om kva grunnkrins, valkrins og kyrkjesokn den enkelte adressa tilhøyrer bli gitt gjennom matrikkelen, m.a. for produksjon av valmannstal og manntal for val av sokneråd. I den samanhengen er nemnt at det vil vere rasjonelt og nyttig å la matrikkelen få funksjon som offisielt register over ulike typar krinsdata som grunnkrinsar, valkrinsar og kyrkjesokn. Krinsar som digitaliserte flater vil vere eit godt verktøy for effektivisering.

Departementet meiner at det på sikt vil kunne vere aktuelt at matrikkelen også skal gi att andre offisielt fastsette verdiar knytte til objekta, slike som:

- *Offisielt utrekna areal for bygningar og lokale, til bruk ved kjøp, sal o.a.*
- *Om bygning er tillaten brukt som heilårsbustad eller som fritidsbustad*
- *Om eigedommen skal reknast som landbrukseigedom etter føresegnene i jordlova*
- *Om eigedommen har eit areal som er større enn konsesjonsgrensa på staden*
- *Bygningsareal som blir lagt til grunn for utrekning av kommunale avgifter*
- *Areal og andre opplysningar om bygning og grunn som blir lagt til grunn for kommunal eigedomsskatt*

Grunngivinga for dette er at matrikkelen då betre vil oppfylle rolla som eit effektivt hjelpemiddel på mange bruksområde.

Matrikkelens forhold til andre registre

Når det gjelder forholdet til sambruk av matrikkelen med andre registre, vises det til [kapittel 13.3.5](#):

Matrikkelsystemet vil måtte kommunisere med ei rekkje andre sentrale register både for å hente og levere data. Desse registra er for tida:

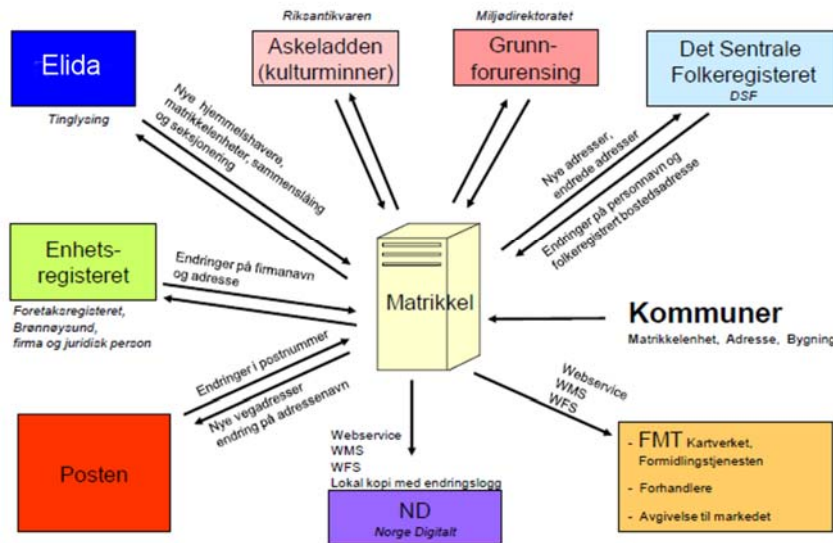
- *Grunnboka (tinglysinga)*
- *Det sentrale folkeregisteret*
- *Einingsregisteret (Brønnøysundregistra)*
- *Postadresseregisteret*
- *Grunnforeiningsregisteret (SFT)*
- *Kulturminneregisteret (Riksantikvaren)*

Data som er førte inn i matrikkelen er å sjå på som matrikkelopplysningar utan omsyn til om dei er førte direkte inn, f.eks. ved matrikkelføring av oppmålingsforretning, eller henta inn frå eller kontrollert mot anna register.

Departementet går ikkje inn for å utvikle eit felles system av matrikkel og grunnbok slik enkelte høyringsinstansar har vore inne på. Det er i seg sjølv ei stor oppgåve å etablere matrikkelen. Utfordringa er å få desse to sentrale registra til å spele best mogleg saman. På den måten kan ein innfri dei behova brukarane har for data frå dei to informasjonssystema. Det må framleis leggjast til rette for felles levering av data frå grunnboka og matrikkelen tilsvarande eksisterande løysingar.

Departementet legg elles til grunn at matrikkelen vil bli nytta i sambruk med mange andre informasjonssamlingar, både sentralt og lokalt, og at dette vil medverke til effektive og formålstenlege løysingar. Det er derfor viktig at informasjon frå matrikkelen kan koplast opp mot opplysningar i kommunale register og mot andre statlege databasar. Departementet viser til [kapittel 8.6](#) om matrikkelen si rolle.

Samspillet mellom matrikkelen og andre offentlige registre

Matrikkelen – en konfliktforebygger

Undersøkelser viser at vi i Norge har langt flere rettstvister knyttet til grensene til fast eiendom enn for eksempel Sverige. En av de rollene matrikkelen er tiltenkt, er å forebygge framtidige grensekonflikter, både ved at vi nå har et landsdekkende eiendomskart som alle kan forholde seg til, og ved at matrikkelen som system og matrikkellovens saksbehandlingsregler skal sikre at informasjonen i matrikkelen har høy integritet og troverdighet. Og ikke minst skal den enkelte eier / rettighetshaver være trygg på at informasjonen i matrikkelen ikke endres uten at han/hun selv har tatt initiativet, og likeledes være trygg på at han/hun vil bli informert og involvert i forbindelse med feilretting og lignende som kommunen selv tar initiativ til.

I og med informasjon i matrikkelen i stor grad kan bli lagt til grunn ved enkeltvedtak som gjelder folks rettigheter og plikter, så følger det også av arkivloven et krav om at det skal dokumenteres, og at bakgrunnen for endringer i matrikkelinformasjonen skal arkiveres. Dette dokumentasjonskravet er da også en del av konfliktforebyggingen.

Litt om bruken av matrikkelinformasjon

Tabellen under viser aktivitet i matrikkelen i en tilfeldig valgt uke i 2017. Formålet med å vise aktiviteten er å få fram bl.a. hvor mye informasjonen i matrikkelen blir brukt. Dette understreker viktigheten av at matrikkelinformasjonen oppdateres i tråd med tidsfristene i lov- og regelverket. Mange forskjellige aktører forholder seg til at informasjonen de henter fra matrikkelen er oppdatert.

Brukstilfeller / oppdateringer	Antall uke 19 2017	Merknad
Adresser	3792	
Bygning	10.089	
Matrikkelenhet	2.607	
Totalt	16.488	
Kall/søk Pr. uke		
Kall mot matrikkeltjener	67.721.726	
SeEiendom.no/Norgeskart.no side/data-oppslag	~1.100.000	Eiendomsdata
Grunnboksutskrifter	~70.000	Via Se eiendom

LÆRINGSMÅL

Etter gjennomgang av "Matrikkelens rolle i samfunnet" skal du ha en forståelse av:

Viktigheten av matrikkelen

- i den offentlige forvaltningen
- i det private markedet
- som konfliktforebygger og sikkerhet for den enkelte eier eller rettighetshaver
- i det elektroniske samspillet av data og tjenester for et mer effektivt samfunn
- som leverandør av data til konjunkturindikator